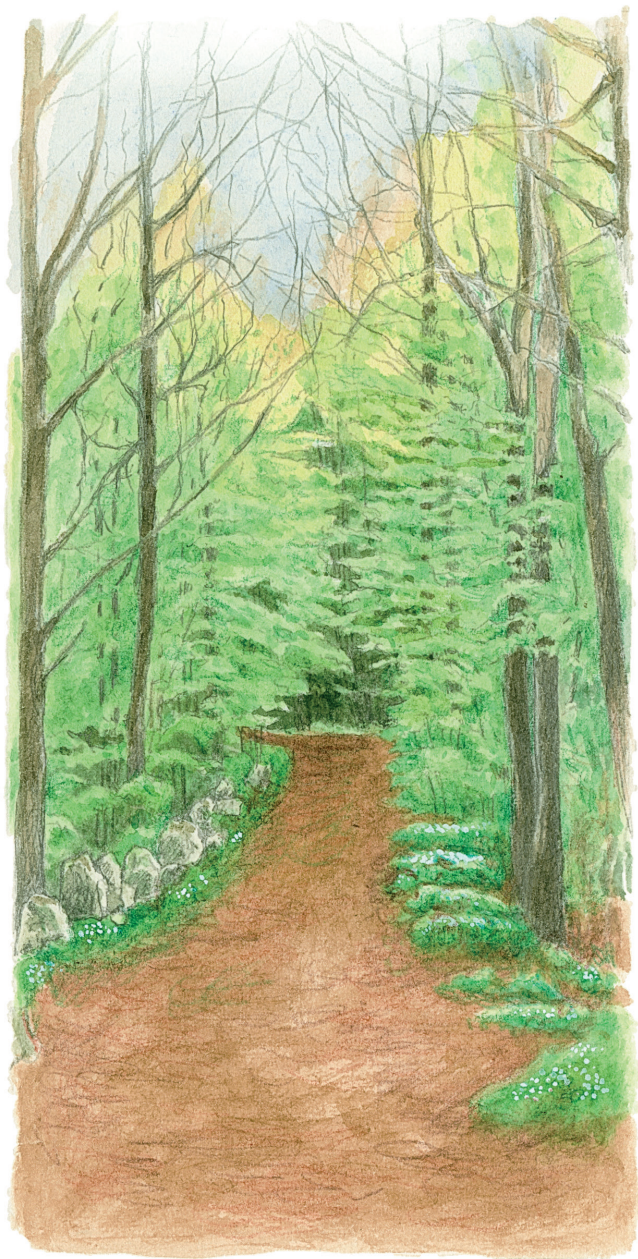

Vägeröd

Välkommen till Vägeröd

Naturreservatet utgörs av en relativt kuperad terräng med mer eller mindre kala höjder genombrutna av dalgångar. Här finns gott om stora stenblock och lodräta bergbranter som träden ibland trycker sig tätt intill. Bokskogar är utmärkande för regionen på Bokenäset och i området finns ålderstigna sådana med ibland riktigt grova träd. Lövskogarna domineras av just bok samt ek och med inslag av många andra träd och buskar. Stora delar av området täcks av så kallade krattekskogar och de öppna ytorna består av åkrar och betade hagmarker, havsstrandängar och hällmarker. I de skogsklädda delarna finns mindre kärr.

Gammal huvudväg

Genom reservatet löper Skaftö gamla huvudväg som på sina ställen är lätt att följa. De välbevarade vägbankarna utgjorde fram till mitten av 1930-talet landsväg ut mot Fiskebäckskil och Grundsund. På vissa platser kan en ännu äldre vägsträckning urskiljas, bland annat där den svänger genom passet mellan Sörvikarna och Skabbholme leror vid Snäckedjupet. Här utmed stranden var vägen mestadels översvämmad och grinden fick det betecknande namnet "Sketne grind"! Vägen ringlade sig sedan över höjden öster om Edsvattnet och på en avsats inte långt ifrån den låg på 1920-talet en dansbana.

Floran i skog och på öppna marker

Dalgångarnas näringsrika kalkhaltiga lerjordar och förekomsten av skalgrus ger på sina ställen upphov till en rik flora. I lövskogarna finner man vårblostande örter som blåsippa, gullviva, vårlök och vätters. Den sistnämnda är en rotparasit på främst hassel och har rödaktiga tjocka stjälkar och en ensidigt lutande blomklase. Vitsipporna breder ut sina gröna mattor och påfallande många av blommorna är starkt rödvioletta.

Harsyrans fint ådrade kronblad, majsmörblomma och gökärt följer tätt på vårens första fågring och man finner också getrams, ormbär, rödblåra och bergslok. Hässleklockan kan bli runt metern hög och när springkornets fruktkapsel är mogen kastas fröna ut. Murgröna med vackert ornamenterade vintergröna blad kryper på marken eller klänger på träd och bergväggar.

Områdets öppna marker hyser en flora som gynnas av bete och slåtter. Slätterfibbla, svinrot, granspira och jungfrulin samt gräsen darrgräs och råglosta är några exempel. I reservatet hittar man också orkidéerna jungfru Marie nycklar och nattviol. På havsstrandängarna får smultronklöver efter blomningen lustigt uppblåsta foder. Där växer också strandrötoppa som är en halvparasit. Den skira bohusmarrisen återfinns på fuktig, stenig och salthaltig mark.

Harsyra,
Oxalis acetosella

Rödblåra,
Silene dioica

Myrspridda

Den ettåriga ängskovallen är en av de växter som "samarbetar" med myror. Fröna är försedda med oljerika bihang -elaiosom -som är mycket begärliga för de små djuren som samlar och bär omkring dem och på så sätt hjälper till med spridningen. Samma strategi har vårfryle vars vintergröna blad växer i tuvor. Växten kan misstas för att vara ett gräs men den har liksom de flesta andra frylearter ullhåriga bladkanter.

Jungfrulin, *Polygala vulgaris*

Lavar, mossor och svampar

Också kryptogamfloran är intressant. Bladlaven örtlav och skorplaven bokvårtlav som båda är rödlistade växer företrädesvis på bok. Fällmossa och platt fjädermossa signalerar områdets höga naturvärden liksom en hel rad svampar. Skillerticka, rutkremla, gulbrämad samt lömsk flugsvamp hör till dessa. Gallkremla, bokkremla och grönriska är knutna till bokar medan den vackert violetta ametistskivlingen också kan växa tillsammans med ek. En obehagligt vedervärdig lukt kan avslöja att stinksvampen eller liksvampen har skickat upp sin fruktkropp. Spormassan sprids av flugor och resterna blir oftast snabbt uppätta av sniglar. Den unga svampen, det så kallade häxägget, liknar ett hönsägg till hälften nedsänkt i marken.

Bergslok,
Melica nutans

Darrgräs,
Briza media

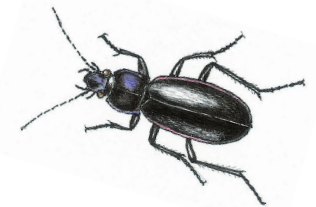
Råglosta,
Bromus secalinus

Grönsångare,
Phylloscopus sibilatrix

Djurlivet

Om våarna ljuder fågelsången stark i lövskogen. Många sångare och trastar som lövsångare, grönsångare, svart-hätta, härmsångare samt koltrast, taltrast och rödvingetrast sjunger för att locka till sig en partner och hävda sina revir. Stenknäck föredrar äldre lövskogar med bland annat bok och ek. Vår största hackspett spillkråkan, vars fjäderdräkt är helt svart bortsett från hanens röda hjässa och honans röda nacke, har noterats i reservatet. Vissa år kan den observante få se mindre flugsnappare. Den utfärgade hanen har en rostfärgad haklapp men fågeln har annars en diskret gråbrun kroppsoversida. Den rör sig oftast rastlöst av och an i lövverket men sitter då och då stilla för att spana efter insekter.

Violet jordlöpare,
Carabus violaceus

Ett sakta prasslande bland markens växter en sommarkväll kan avslöja att jordlöpare är i farten. Dessa stora skalbaggar är rovdjur som jagar nattetid. De springer ifatt sina byten som utgörs av andra insekter och deras larver samt maskar och sniglar. Om jordlöparen själv blir angripen skyddar den sig med en illaluktande vätska som sprutas från bakkroppen. Också de kraftiga jordlöparlarverna är nattaktiva rovdjur.

Bökande svin

I kyrkans ägo

Vid 1200-talets mitt skänkte den norske kungen Håkon Håkonsson ett antal gårdar till Dragsmarks kloster då detta grundades. Gården Vägeröd fanns troligen med bland dessa. I den tidigast bevarade jordeboken över klostrets ägor från 1604 tas gårdarna Grönskult och Vägeröd upp. Som varande kyrkans egendom fick Vägeröd förbli oskiftat och den första kartläggningen över området gjordes inte förrän på 1930-talet.

På 1936 års karta benämns Vägeröd som prästänkesäte men den sista änkan som bodde där var prostinnan Heumar på Dahle prästgård i Morlanda. Hon dog 1892. På kartan kan man läsa ut att både åkrar och skogar låg på i stort sett samma ställen som idag. I det då oftast skoglösa Bohuslän var det ovanligt med vuxen skog och det troligaste är att man på Vägeröd och intilliggande gårdar hade bedrivit ett försiktigt utmarksbete i kombination med skogsbruk och vedtäkt. Ängsmarkerna utgjordes främst av mader vid våtmarker och sjöar, exempelvis öster om Edsvattnet och intill Sörvikarna. Vid 1940-talets mitt revs det gamla huset på Vägeröd.

Inom naturreservatet finns ett antal fornlämningar i form av ett bronsåldersröse, några boplatser och en fyndplats för flinta. Några torpgrunder och liknande har märkts ut av den lokala hembygdsföreningen.

Boken

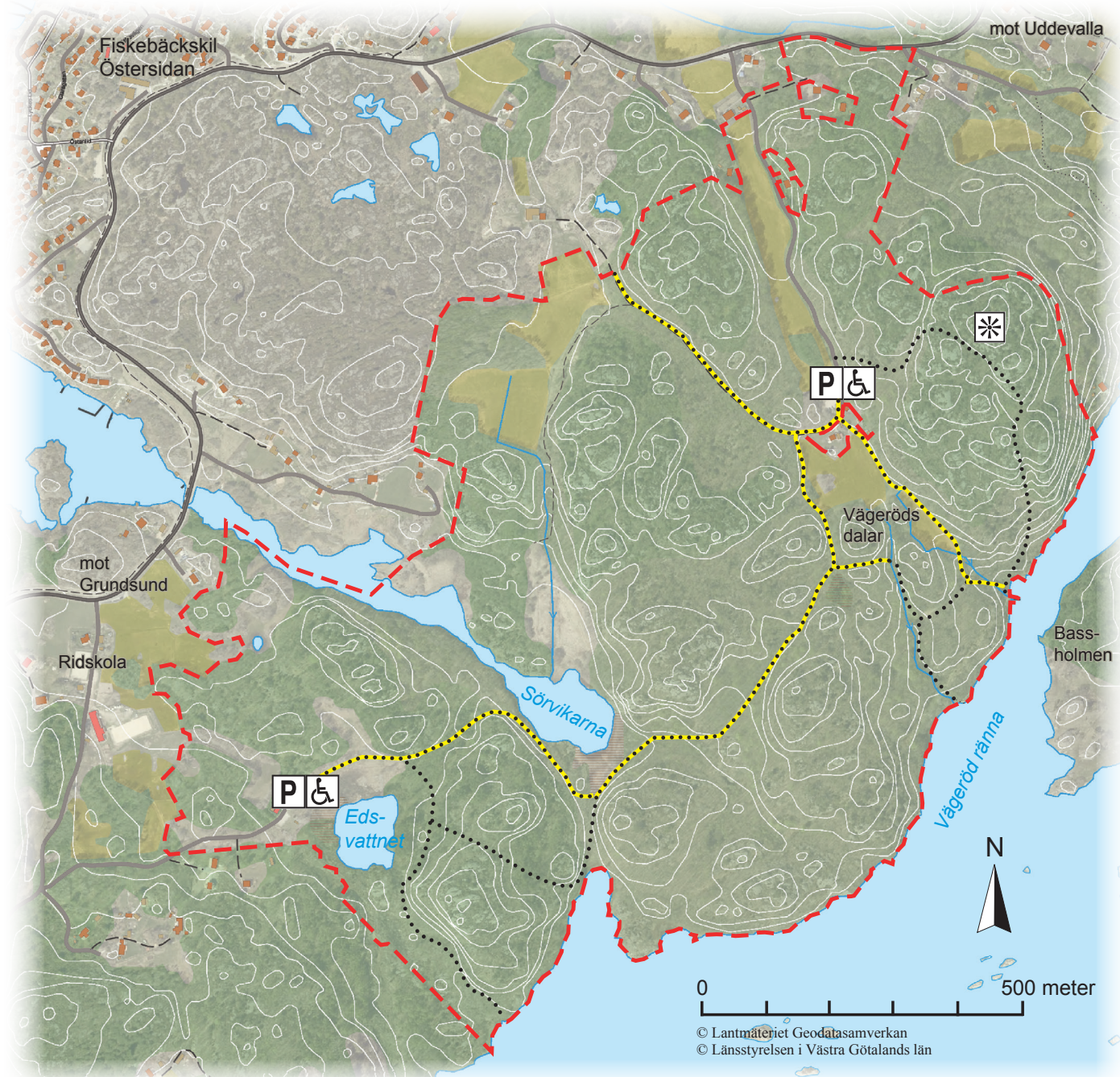
Boken bildar skogsbestånd enbart i de södra delarna av landet och har i Bohuslän sin nordliga utbredningsgräns. Trädet är en sambyggare och hon-och hanblommor sitter alltså var för sig på samma individ. Bokens raka grå stammar påminner om elefantben och bladknopparna är smala och spetsiga. När de slår ut får bokskogen sitt alldeles speciella ljus. De brunglänsande kantiga ollonen skyddas av en taggig fruktkapsel.

Boken räknades precis som eken som ett ollonträd och under senare delen av 1600-talet lär Rutger von Ascheberg haft ollonbete för sina svin på Vägeröd. Samtidigt som

djuren åt sig feta beredde de marken för nästa generation bokar. I gångna tider användes bokträ till både tråg och stolar, skovlar och spadskäft, masugnsbälgar och bokpärmar. Man ristade runor i stavar av bokträ och härifrån har vi alltså fått orden bokstav och bokstäver. Numera används det hårda träslaget bland annat till trösklar och parkettstavar, möbler och glasspinnar.

Bokskogen är en värdefull lokal för ett tjugotal landlevande sniglar och snäckor, bland annat den ganska sällsynta mindre kristallsnäckan. Vid Edsvattnet har bävrar byggt fördämningar som satt delar av skogen under vatten.

- Reservatsgräns
- Väg
- Stig
- Stig lämplig för t.ex. barnvagn

- Skog
- Öppen mark
- Klipp-/buskmark

Tillgänglighetsanpassad parkering

Utsikt

Läge

Vägeröd ligger på Skaftölandet strax öster om Fiskebäckskil. Från E6 i höjd med Uddevalla tag väg 161 väster ut, sedan vidare mot Fiskebäckskil men vik av där reservatet är skyltat.

I samarbete med
Länsstyrelsen Västra Götalands län
och Västra Götalandsregionen

Text: Ulla Åshede
Illustrationer: Kerstin Hagstrand-Velicu
Nytryck 2018